

ФІНАНСОВО-ІННОВАЦІЙНІ БАНКІВСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ (АГРАРНІ РОЗПИСКИ)

FINANCIAL-INNOVATIVE BANKING TECHNOLOGIES FOR AGRICULTURAL ENTERPRISES (AGRARIAN RECEIPTS)

УДК 631.9.336.6

Алескерова Ю.В.

д.е.н., старший науковий співробітник,
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Вінницький національний аграрний
університет

Вільчинська Н.Л.

викладач циклової комісії економічних
дисциплін
Технологічно-промисловий коледж
Вінницького національного аграрного
університету

Овчаров М.Я.

магістр
Вінницький національний аграрний
університет

У статті розглянуто фінансово-інноваційні банківські технології для аграрних підприємств. Досліджено один з інноваційних видів фінансово-інноваційних технологій – аграрні розписки. Проаналізовано Закон України «Про аграрні розписки». Проаналізовано роботу підприємства та банку у взаємовідносинах під час кредитування за допомогою аграрних розписок. Доведено, що аграрні розписки є одним із найперспективніших методів банківських технологій під час кредитування аграрних підприємств.

Ключові слова: банківські технології, аграрні розписки, інновації, сільське господарство, банк, нотаріус, відсотки.

В статье рассмотрены финансово-инновационный банковские технологии для аграрных предприятий. Исследован один из инновационных видов финансово-инновационных технологий – аграрные расписки. Проанализирован Закон Украины «Об аграрных расписках». Проанализирована работа

предприятия и банка во взаимоотношениях при кредитовании с помощью аграрных расписок. Доказано, что аграрные расписки являются одним из самых перспективных методов банковских технологий при кредитовании аграрных предприятий.

Ключевые слова: банковские технологии, аграрные расписки, инновации, сельское хозяйство, банк, нотариус, проценты.

The article deals with financial and innovative banking technologies for agrarian enterprises (agricultural receipts). One of the innovative types of financial and innovative technologies, as agricultural receipts, has been explored. The Law of Ukraine "On Agricultural Disturbance" is analysed. Analysed the work of the enterprise and the bank in the relationship of lending with agrarian receipts. It is proved that agrarian receipts are one of the most promising methods of banking technologies in lending agrarian enterprises.

Key words: bank technology, agrarian receipts, innovations, agriculture, bank, notary, interest.

Постановка проблеми. Сучасна практика фінансового забезпечення аграрних підприємств не відзначається системністю та має низку недоліків, що не дають змоги задовольнити фінансові потреби суб'єктів аграрного виробництва. Діюча державна фінансова політика щодо регулювання темпів розвитку аграрного виробництва не забезпечує належного доступу сільськогосподарських підприємств до ринку фінансово-кредитних ресурсів, формування сприятливого інвестиційного середовища та вирівнювання умов господарювання

Інвестиційна діяльність банківських установ характеризується позитивними результатами як для фінансової системи країни, так і для банківських установ. Кредитно-інвестиційні операції банків забезпечують стимулювання розвитку аграрного вектору для оновлення своєї матеріально-технічної бази, налагодження інноваційних технологій, що потребує довгострокових фінансових ресурсів. Але незадовільний фінансовий стан багатьох аграрних підприємств, відсутність ліквідної застави за кредитом ускладнюють, а іноді й унеможливають отримання банківських кредитів, особливо на довготривалий строк, тому нині гостро стоїть питання фінансово-інноваційних банківських технологій для аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню теоретичних проблем фінансово-інноваційних банківських технологій для аграрних

підприємств присвячено праці таких учених, як: Ю. Алескерова [2–4], Н. Ботвіна [5; 6], О. Воробйова [7], Ю. Вашечко [8], О. Гудзь [9; 10], Р. Лавров [11; 12].

Постановка завдання. Метою статті є дослідження фінансово-інноваційних банківських технологій для аграрних підприємств, зокрема аграрних розписок.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний темп взаємодії суб'єктів аграрної сфери та банків не можна вважати достатнім для забезпечення банківського обслуговування та стимулювання поліпшення умов функціонування суб'єктів аграрної сфери і підвищення їх ділової активності та фінансових досягнень.

Безсумнівно, інновації проникають у діяльність усіх економічних суб'єктів, у тому числі й банків: розробляються інноваційні банківські продукти й послуги, трансформується композиція банків, системи контролю, впроваджуються принципово нові фінансові й комунікаційні технології тощо. Інновації слугують платформою для поступу банків і загострення фінансової конкуренції та поглиблення глобалізаційних процесів. Це формує для вітчизняних банків якісно нове середовище їх діяльності.

Ситуація, яка склалася в країні останніми роками, ще більше ускладнює здійснення кредитно-інноваційної діяльності. Саме тому слід розглянути кредит як один з основних методів

забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку агроформувань.

Необхідність кредиту пов'язана з об'єктивною розбіжністю у часі руху матеріальних і грошових потоків, що виникає в процесі відтворення суспільного продукту. Потреба в інвестиційному кредиті виникає через різницю у розмірі і термінах повернення капіталу, авансованого у виробництво, а також у зв'язку з необхідністю одночасної інвестиції великих грошових коштів для розширення виробничого процесу [2]. Структурні та динамічні зміни у фінансовому забезпеченні інвестиційних процесів в українській економіці, які відбулися останніми роками, не лише об'єктивно підвищили роль кредиту як фінансового джерела інвестицій, а й суттєво загострили проблеми банків та реального сектору економіки.

Сільське господарство насамперед орієнтоване на виробництво продуктів харчування. Через зростання кількості населення планети попит на продукти харчування буде тільки збільшуватися та ніколи не зникне. Це дуже й дуже сильний аргумент для інвесторів. Сьогодні практично всі сільськогосподарські підприємства на території України є якщо не збитковими, то працюють із мінімальним рівнем прибутку.

Сільське господарство України вимагає кардинальної модернізації, проте власних коштів та державних вливань для цього недостатньо. Стабільні та стійкі інвестиції в сільське господарство здатні створити умови для розвитку нових інноваційних технологій.

Треба розуміти, що інвестори вкладають гроші тільки в ті галузі, які володіють прийнятним рівнем рентабельності [3].

Найбільшим зовнішнім інвестором вітчизняного сільського господарства традиційно виступав Кіпр із 224,2 млн. доларів США. Обсяг інвестицій звідси протягом останнього року скоротився на 40%. Також суттєво скоротили свої частки США, які вивели 18,7 млн. доларів США (-49%) та Віргінські Острови – 13,3 млн. доларів США (-41%). Попри це інтерес до України проявили: Китай, який подвоїв обсяг своїх інвестицій (+2,4 млн. доларів США), Туреччина (+1,8 млн. доларів США, або 35%) та Ізраїль (+1,8 млн. доларів США, або 235,9%) [3].

Основними чинниками зниження інвестиційної активності в АПК, як і у вітчизняній економіці загалом, є відсутність економічної і політичної стабільності в Україні, військові дії на Сході, низькі рейтинги інвестиційної привабливості української економіки, високий рівень ризиків, суттєве звуження ринку через різке скорочення купівельної спроможності населення.

Зважаючи на значну потребу українських сільськогосподарських підприємств у кредитних ресурсах, постає необхідність удосконалення їх механізмів. Важливим напрямом подальшого розвитку процесу інвестиційного кредитування сільського

господарства є формування прозорої системи взаємодії Кабінету Міністрів України, Міністерства аграрної політики та продовольства, комерційних банків та Національного банку України (НБУ).

Надання державних гарантій за інвестиційними кредитами дасть змогу знизити кредитний ризик, знизити відсоткові ставки за кредитами та збільшити доступ до кредитних ресурсів для потенційних позичальників. Але поряд із цим механізм надання державних гарантій має бути виваженим, оскільки неповернення позичальником кредиту призведе до витрачання коштів державного бюджету. Важливо також долучити до співпраці небанківських фінансових посередників, зокрема страхові компанії. Для активізації страхування сільськогосподарських підприємств потрібне визначення найповнішого кола ризиків, пов'язаних із діяльністю сільськогосподарських підприємств.

На нашу думку, доцільно використовувати такий елемент фінансово-інноваційних банківських технологій для аграрних підприємств, як аграрні розписки.

Аграрні розписки – це документ, який містить обіцянку поставити майбутню сільськогосподарську продукцію або сплатити отримані внаслідок її реалізації кошти для сьогоdnішнього отримання ресурсів (фінансових, товарних чи у вигляді наданих послуг/виконаних робіт), необхідних для ведення сільськогосподарської діяльності [1].

Станом на 1 січня 2018 р. інструмент аграрних розписок уведено в обіг на території восьми областей: Полтавської (у 2014 р.), Харківської, Черкаської та Вінницької (у 2015 р.), Тернопільської, Хмельницької, Сумської та Миколаївської (2016–2017 рр.).

Оформлення аграрної розписки (далі – АР) займає від декількох днів до двох тижнів. Для оформлення АР необхідні документи, які посвідчують повноваження обох сторін, як під час оформлення будь-якого договору, а також правовстановлюючі документи на землю (свідоцтво про право власності, договір оренди тощо). Права на земельну ділянку повинні бути належним чином зареєстровані відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень». Проект АР сторони узгоджують заздалегідь, відповідно, кредитор може запитати додаткові документи від позичальника, які підтверджують його платоспроможність (це за домовленістю сторін).

АР підлягає нотаріальному посвідченню та реєстрації в Реєстрі аграрних розписок. Застава за АР реєструється в Реєстрі обтяжень рухомого майна. Для вчинення цих дій можна звернутися до будь-якого нотаріуса, який набув статусу реєстратора Реєстру аграрних розписок.

АР можна укласти будь-де, а нотаріально посвідчити – у будь-якого нотаріуса, який набув статусу реєстратора Реєстру аграрних розписок. Головне, щоб місцезнаходження земельної

ділянки, під яку видається АР, було в межах області, де працює Реєстр аграрних розписок. Рекомендуємо реєструвати АР за місцезнаходженням земельної ділянки. Якщо предметом застави за АР є нерухомість, то, відповідно до Закону України «Про заставу», нотаріальне посвідчення АР провадиться за місцезнаходженням (місцем реєстрації) цієї нерухомості або за місцезнаходженням (місцем реєстрації) однієї зі сторін договору [1].

Відповідно до Закону України «Про аграрні розписки», забезпеченням за АР виступає застава майбутнього врожаю.

АР може бути видана тільки за умови державної реєстрації права оренди земельної ділянки.

Нотаріусу потрібно надавати документи по всіх ділянках, урожай з яких буде виступати заставою за АР.

АР розписку можна видавати під земельну ділянку, яка має кадастровий номер і належним чином зареєстрована. АР можна видавати під всю земельну ділянку або її частину (за домовленістю сторін). Однак, відповідно до Закону України «Про аграрні розписки», розмір застави, тобто майбутній урожай, повинен бути не меншим за розмір зобов'язання за АР [1].

Розмір плати за вчинення нотаріальних послуг приватним нотаріусом визначається за домовленістю сторін і буде залежати від вартості АР, а також обсягу документів, з якими буде працювати нотаріус. Розмір плати, яка справляється за вчинення нотаріальних дій приватними нотаріусами, не може бути меншим від розміру ставок державного мита, яке справляється державними нотаріусами за аналогічні нотаріальні дії. Державне мито за посвідчення АР становить 0,01% предмета застави, але не менше п'яти і не більше 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Окрім нотаріальних послуг, потрібно сплатити 150 грн. за внесення запису до Реєстру аграрних розписок. За внесення записів та надання витягів із Державного реєстру обтяжень рухомого майна стягується додаткова плата: ▪ за внесення до Державного реєстру обтяжень рухомого майна запису, змін і додаткових відомостей до запису – 34 грн. (з урахуванням ПДВ); ▪ за видачу витягу з Державного реєстру обтяжень рухомого майна – 34 грн. (з урахуванням ПДВ) [1].

Плата за внесення до Реєстру АР стягуватиметься лише один раз, оскільки АР укладається одна й інформація вноситься до Реєстру АР однією дією. Однак вартість нотаріальних послуг буде залежати від того обсягу документів та інформації, з якими буде працювати нотаріус.

Обмежень щодо строку дії АР законодавством не передбачено. Строк дії АР визначається за домовленістю сторін. Оскільки, як правило, АР видається для поповнення обігових коштів, це короткострокове кредитування. Відповідно, строк

дії АР зазвичай обмежується маркетинговим періодом вирощування певної продукції.

За товарною АР кількість продукції, що підлягає поставці, визначається на момент укладення АР. За фінансовою АР формула розрахунку коштів, що підлягає сплаті, також визначається на дату укладення АР. Але залежно від того, які змінні сторони закладуть у формулу (біржові котирування, курс валют), сума, що підлягає сплаті за АР на день виконання, може відрізнятись від суми, розрахованої на момент укладення. Це буде залежати від величини ціни на відповідну с/г продукцію на дату виконання або, якщо сторони включили до АР, від валютного курсу.

За аграрною розпискою страхування добровільне. На практиці страхування може бути умовою кредитора (тобто банку) для надання кредиту. Розподіл витрат на страхування також визначається за домовленістю сторін. Зобов'язання за АР виражене в національній валюті. Однак кредитор може прив'язувати суму коштів, яка підлягає поверненню агровиробником за фінансовою АР, до курсу гривні до іноземної валюти.

Згідно із Законом «Про аграрні розписки», один оригінал АР видається кредитору, інший залишається у нотаріуса. Боржник може отримати нотаріально засвідчену копію АР [1].

Страхування застави за АР є добровільним, тому визначених страхових компаній немає. Сторони можуть обрати будь-яку страхову компанію, яка має ліцензію на страхування сільськогосподарської продукції. Якщо сторони вирішили страхувати предмет застави за АР, страхова компанія вибирається за узгодженням між ними.

Якщо АР не містить усіх обов'язкових умов, нотаріус не матиме права посвідчити та реєструвати такий документ, як АР. Відповідно, такий документ не буде вважатися АР та не підпадатиме під дію та гарантії Закону «Про аграрні розписки». Такий документ буде регулюватися цивільним законодавством.

Відповідно до Закону України «Про аграрні розписки», на день видачі АР майбутній урожай сільськогосподарської продукції не може перебувати в інших заставах, ніж за аграрними розписками. Дотримання цієї умови перевіряється нотаріусом. Якщо нотаріус виявить, що той урожай, який передається як застава за АР, уже перебуває в заставі, він повинен відмовити в посвідченні АР. Пріоритет застави належить особі, яка зареєструвала заставу першою.

Укласти АР може будь-який постачальник. Кредитором за АР може бути будь-яка фізична чи юридична особа, у т. ч. сільськогосподарське підприємство, банки [1].

Непогашені АР можуть бути перевірені кредитором власноруч шляхом перевірки інформації в публічно доступній частині Реєстру аграрних розписок. Кредитну історію по АР, що були виконані, кре-

дитор може перевірити шляхом отримання витягу із Реєстру аграрних розписок за згодою боржника.

Перевагою АР для кредитора є те, що це більш надійний інструмент. За АР передбачена обов'язкова застава (майбутній урожай), механізм стягнення за виконавчим написом нотаріуса та Реєстр аграрних розписок, який, по суті, виконує роль джерела кредитної історії про боржника.

Крім того, АР – це можливість виходу на нові ринки та нових клієнтів. Найбільша перевага АР порівняно з векселем – це гнучкість. Вексель на відміну від АР може бути виконаний тільки шляхом сплати грошових коштів. АР може бути фінансовою та товарною, тобто агровиробник може вибрати, яка форма розрахунків йому зручніша: фінансова чи товарна.

Як правило, кредит під вексель може бути виданий тільки за умови його авалування (поруки банку), що, відповідно, підвищує вартість його оформлення. Заставою за векселем може бути товар або кошти на рахунках, тоді як заставою за АР – майбутній урожай, тобто агровиробнику не потрібно додаткове заставне майно для оформлення АР.

За АР примусове виконання відбувається протягом семи днів, тоді як за векселем може тривати декілька місяців. За векселями немає єдиного джерела кредитної історії боржників, по суті, це може бути лише реєстр виданих векселів компанії-векседавця. За АР існує єдиний відкритий державний реєстр – Реєстр аграрних розписок, – де можна перевірити виконання АР.

Згідно з наявною практикою, АР швидша в оформленні (до двох тижнів порівняно з чотирма тижнями на банківський кредит). Банківський кредит – фінансовий, тоді як АР може бути товарною і передбачати фактично обмін певних ресурсів на с/г продукцію.

АР – більш надійний інструмент для кредитора, зменшує його ризики, а тому може передбачати більш сприятливі умови фінансування для агровиробника.

За договором поворотної фінансової допомоги застава не обов'язкова, за АР – обов'язкова. Договір поворотної фінансової допомоги не підлягає нотаріальному посвідченню, АР – підлягає. АР можна використовувати під заставу продукції тваринництва. За аграрною розпискою можна взяти техніку в кредит [1].

АР не передбачає обов'язкової сплати процентної ставки. Кінцева вартість фінансування для агровиробника буде залежати від тих умов, які узгодять сторони. Зокрема, якщо це фінансова АР, то сума, що підлягає сплаті, буде залежати від вартості с/г продукції, яка закладена у формулу, на день виконання зобов'язання. Якщо це товарна АР, то вартість фінансування знову ж таки буде залежати від договірної вартості АР станом на дату її укладення та вартості продукції, що є предметом поставки агровиробника, на дату поставки.

Банки по АР можуть надавати послуги з поруки за АР або надання кредитних коштів на умовах оформленої АР. Очікується, що вартість кредитування по АР буде нижчою, ніж класичний банківський кредит.

Кількість продукції, що підлягає поставці, визначається на момент укладення АР. АР передбачає безумовне зобов'язання, тому безпосередньо до АР вносити не можна, й обов'язок поставки повинен бути виконаний згідно зі строком і кількістю, вказаними в АР. Проте сторонам не заборонено визначати додаткові компенсаційні механізми поза межами АР у рамках договірних відносин.

Розрахунок за товарною АР здійснюється виключно поставкою тієї кількості с/г продукції, яка зазначена в АР. Розрахунок за фінансовою АР здійснюється у національній валюті, але може прив'язуватися до курсу гривні до іноземної валюти на дату виконання [1].

Можливість передачі прав від одного кредитора до іншого не обмежена. Така передача здійснюється шляхом учинення передавального напису та підлягає нотаріальному посвідченню. Розмір плати за вчинення нотаріальних послуг приватним нотаріусом визначається за домовленістю сторін (наявна практика показує, що це може бути безкоштовно). Крім того, потрібно сплатити 150 грн. за внесення запису про виконання АР до Реєстру аграрних розписок. За внесення до Державного реєстру обтяжень рухомого майна змін справляється плата у розмірі 34 грн. (ПДВ). За видачу витягу з Державного реєстру обтяжень рухомого майна також справляється плата у розмірі 34 грн. (з ПДВ) [1].

Законодавством передбачено процедуру задоволення вимог кредитора шляхом звернення стягнення на заставлене майно, але додаткових санкцій не передбачено. Сторони можуть передбачити додаткові штрафні санкції у самій АР.

Якщо АР не виконана вчасно, то кредитор має право звернутися до нотаріуса за вчиненням виконавчого напису, після чого АР із виконавчим написом стає виконавчим документом і стягнення проводиться згідно із Законом «Про виконавче провадження» з урахуванням особливостей, передбачених Законом «Про аграрні розписки». Виконавець повинен протягом семи днів забезпечити передачу предмета застави (заставленого врожаю) кредитору.

Нині аграрні розписки повноцінно функціонують у Бразилії та впроваджуються у Сербії. Запроваджені в Бразилії ще в 1994 р., АР сьогодні забезпечують значну частину оборотного капіталу, використовуюваного в бразильському агробізнесі, а це майже 20–30 млрд. доларів США на рік. На рахунок АР припадає від 20% до 40% вартості всіх фінансових інструментів у сільському господарстві.

Ще одним суттєвим чинником, який нависатиме над рейтингом України, є високий ризик

оголошення дефолту. На інвестиційний процес істотно впливає стан ринку кредитного капіталу, тобто рівень розвитку кредитно-фінансової інфраструктури території. Будь-яку інноваційну діяльність складно розглядати без її інвестиційного та ресурсного забезпечення. Сьогодні інвестиції є найважливішим засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи, структурних зрушень у народному господарстві, забезпечення технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності. На жаль, внутрішніх джерел фінансування, таких як, наприклад, одержаний прибуток, не вистачає для подальшого інвестування підприємств аграрного сектору [8].

Складний фінансовий стан більшості сільськогосподарських підприємств за останні роки призвів до максимального спрощення технологій, відмови від низки необхідних технологічних операцій. Тобто здійснення інноваційної діяльності потребує залучення додаткових джерел фінансування, таких як довгострокові кредити банків, проте сьогодні отримати аграріям такі кредити практично неможливо.

Це пов'язано з тим, що банки не беруть до уваги потреби суб'єктів аграрних підприємств. Інновації, спрямовані на створення нових потреб, досить рідкісні, оскільки вимагають наявності у банку певного творчого й інвестиційного потенціалу, підкріпленого результатами ретельного маркетингового і соціологічного дослідження, крім того, ця підгрупа інновацій несе значні ризики у разі недостатньої повноти даних, отриманих у результаті дослідження ринку, а також помилковості прийнятого управлінського рішення.

Одним із найбільш поширених у діяльності комерційних банків кредитних продуктів є кредит на придбання і модернізацію основних засобів. Його цільовим призначенням може бути фінансування придбання, ремонту, модернізації основних засобів, розширення наявного виробництва, впровадження нових технологій, розвиток науково-технічної та інноваційної діяльності, розвиток експортних операцій та імпортозаміщення. Цей продукт розроблявся для задоволення потреб клієнтів у середньострокових та довгострокових фінансових ресурсах.

Сільськогосподарська галузь забезпечена технікою лише на 60% від потреби, крім того, понад 80% парку сільськогосподарської техніки вже відпрацювали свій амортизаційний строк, унаслідок чого близько 12–15% зернових залишаються на полях щорічно [7]. Наведені показники свідчать про значний розрив у технічному оснащенні аграрного сектору країни, а також про підвищену потребу підприємств у значних фінансових ресурсах та необхідність участі держави у цьому процесі.

На практиці кредитування вітчизняними банками сільськогосподарських підприємств ще не набуло широкого розповсюдження. Це зумовлено

багатьма причинами, серед яких найбільш суттєвими є фінансовий стан позичальника та його спроможність щодо забезпечення повернення позики в умовах нестабільності у зв'язку з проведенням АТО та окупацією частини території.

Банківські установи можуть запропонувати своїм клієнтам близько 200 видів різноманітних банківських продуктів та послуг, але одним з інноваційних методів кредитування банками аграрних підприємств стають аграрні розписки.

Висновки з проведеного дослідження. Інноваційно-фінансові технології є передвісником якісних трансформацій функціонування фінансового ринку, фактично вони зумовлюють генерування принципово нової, революційної технології чи модернізацію вже розробленої ідеї. Прикладом таких трансформацій є аграрні розписки. За їх допомогою досягається розширення сегменту використання строкових контрактів щодо купівлі продукції, нові фінансові інструменти для ф'ючерсних угод, використання новітніх варіацій свопів, формування новітніх форматів довірчих фондів та освоєння облигацій щодо фінансування зобов'язань.

Банківське кредитування все ще не відіграє належної ролі у фінансуванні аграрного виробництва, про що свідчать недостатні обсяги кредитних вкладень банків у сільське господарство. Розвиток фінансово-інноваційних банківських технологій для аграрних підприємств великою мірою залежить від підвищення готовності банків співпрацювати з аграрними підприємствами в складних економіко-фінансових умовах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Закон України «Про аграрні розписки» Закон від 06.11.2012 № 5479-VI.
2. Алескерова Ю.В., Тодосійчук В.Л. Бюджетування як інноваційний підхід в управлінні аграрним підприємством. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 10. С. 524–528. URL: <http://global-national.in.ua/>.
3. Алескерова Ю.В. Кредитні інновації в агропромисловій сфері України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 13. С. 472–475. URL: <http://global-national.in.ua/>.
4. Алескерова Ю.В. Проблеми впровадження банківських кредитних інновацій в аграрній сфері. Причорноморські економічні студії. 2016. № 9. С. 100–103.
5. Ботвіна Н.О. Соціальна відповідальність банків в умовах економічної кризи. Бізнес-навігатор. 2009. № 1(16). С. 23–29.
6. Ботвіна Н.О. Фінансова політика сталого розвитку агросфери: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2011. 303 с.
7. Воробйова О.І. Підвищення інвестиційної активності банківських інститутів України. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2011. № 3. С. 71–75.

8. Вашечко Ю.В. Інвестиційне забезпечення сільськогосподарських підприємств в умовах кризи. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 7. С. 270–273.

9. Гудзь О.Є. Концептуальні підходи до формування портфеля інноваційних стратегій підприємства. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2015. Вип. 11. Т. 1. С. 85–91.

10. Гудзь О.Є. Кредитування і банківське обслуговування підприємств агропромислового виробництва: сучасні тенденції та особливості. К.: ННЦ ІАЕ, 2005. 170 с.

11. Лавров Р.В. Влияние инновационных технологий на основные финансовые показатели банка. Экономика и предпринимательство. 2015. № 6 Ч. 1. С. 587–589.

12. Лавров Р.В. Вплив викликів і запитів сьогодення на формування та розвиток інноваційно-фінансових технологій банків. Економіка. Фінанси. Право. 2015. № 10(1). С. 19–22.

REFERENCES:

1. Закон України «Про аграрні розписки» Закон від 06.11.2012 № 5479-VI

2. Aleskerova Yu.V. Byudzhetuвання yak innovatsiyniy pidkhid v upravlinni agrarnim pidpriemstvom [Elektronniy resurs] / Yu.V. Aleskerova, V.L. Todosiychuk // Global'ni ta natsional'ni problemi ekonomiki. – 2016. – № 10. – S. 524-528. – Rezhim dostupu: <http://global-national.in.ua/>.

3. Aleskerova Yu.V. Kreditni innovatsii v agropromisloviy sferi Ukraïni [Elektronniy resurs] / Yu.V. Aleskerova // Global'ni ta natsional'ni problemi ekonomiki. – 2016. – № 13. – S. 472-475. – Rezhim dostupu: <http://global-national.in.ua/>.

4. Aleskerova Yu.V. Problemi vprovadzhennya bankiv'skikh kreditnikh innovatsiy v agrarniy sferi / Yu.V. Aleskerova // Prichornomors'ki ekonomichni studii: nauk. zhurn. – 2016. – № 9. – S. 100-103.

5. Botvina N.O. Cotsial'na vidpovidal'nict' bankiv v umovax ekonomichnoi kpizi / N.O. Botvina. – Biznes-navigatop № 1 (16), – 2009. – С. 23-29.

6. Botvina N.O. Financova politika ctalogo pozvitku agpocfepi.: Monogpafiya / N.O. Botvina. – K.: – NNTS IAE, – 2011. – 303 c

7. Vorobyova O. I. Pidvishchennya investitsiynoi aktivnosti bankiv'skikh institutiv Ukraïni [Tekst] / O. I. Vorobyova // Naukoviy visnik: Finansi, banki, investitsii. – 2011. – № 3. – S. 71-75.

8. Vashechko Yu. V. Investitsiynе zabezpechenya sil'skogospodars'kikh pidpriemstv v umovakh кризи [Tekst] / Yu. V. Vashechko // Naukoviy visnik – Global'ni ta natsional'ni problemi ekonomiki. – Mikolaïv, – 2015. – Vipusk 7. – S. 270-273.

9. Gudz' O.Є. Kontseptual'ni pidkhodi do formuvannya portfelya innovatsiynikh strategiy pidpriemstva // Aktual'ni problemi rozvitku ekonomiki regionu: naukoviy zhurnal. Ivano-Frankivs'k: Vid-vo DVNZ „Prikarpats'kiy natsional'niy universitet imeni Vasilya Stefanika”. – 2015. – Vip. 11. – T.1. – 206 s. S. 85–91.

10. Gudz' O.Є. Kredituvannya i bankiv'ske obslugovuvannya pidpriemstv agropromislovogo virobnitstva: suchasni tendentsii ta osoblivosti. – K.: NNTS IAE, 2005. – 170 s.

11. Lavrov R.V. Vliyanie innovatsionnykh tekhnologiy na osnovnye finansovye pokazateli banka / R.V. Lavrov // Ekonomika i predprinimatel'stvo. – 2015. – № 6 (Ch. 1). – S. 587-589.

12. Lavrov R.V. Vpliv viklikiv i zapitiv s'ogodennya na formuvannya ta rozvitok innovatsiyno-finansovikh tekhnologiy bankiv / R.V. Lavrov // Ekonomika. Finansi. Pravo. – 2015. – № 10 (1). – S. 19-22.

Aleskerova Yu.V.

Doctor of Economic Sciences, Senior Researcher,
Senior Lecturer at Department of Finance,
Banking and Insurance
Vinnytsia National Agrarian University

Vilchynska N.L.

Lecturer of the Cyclic Commission of Economic Disciplines
Technological and Industrial College
Vinnytsia National Agrarian University

Ovcharov M.Ya.

Master
Vinnytsia National Agrarian University

FINANCIAL-INNOVATIVE BANKING TECHNOLOGIES FOR AGRICULTURAL ENTERPRISES (AGRARIAN RECEIPTS)

The modern practice of financial provision of agrarian enterprises is not systematic and has a number of shortcomings that do not allow meeting the financial needs of agrarian producers. The current state financial policy on adjusting the rates of agrarian production development does not ensure adequate access of agricultural enterprises to the market of financial and credit resources, the formation of a favourable investment environment and equalization of economic conditions

Investment activity of banking institutions is characterized by positive results both for the financial system of the country and for banking institutions in particular. The credit and investment operations of banks provide stimulation of the development of the agrarian vector to update its material and technical base, the establishment of innovative technologies that require long-term financial resources.

But the unsatisfactory financial situation of many agrarian enterprises, the absence of a liquid mortgage on a loan complicate, and in some cases, make it impossible to obtain bank loans, especially for the long term.

Therefore, at present, the question of financial-innovative banking technologies for agrarian enterprises is acute.

The purpose of the article is to study financial and innovative banking technologies for agrarian enterprises, in particular, agrarian receipts.

Providing state guarantees for investment loans will help reduce credit risk, which will allow lowering interest rates on loans and will increase the access to credit resources for potential borrowers. But along with this, the mechanism for providing state guarantees should be balanced since non-repayment by the borrower will lead to spending the state budget funds. It is also important to engage non-bank financial intermediaries, in particular, insurance companies. In order to activate insurance of agricultural enterprises, it is necessary to determine the most comprehensive range of risks associated with the activities of agricultural enterprises.

Therefore, in our opinion, it is expedient to use such an element of financial-innovative banking technology for agrarian enterprises as agrarian receipts.

Agrarian receipts are a document that contains a promise to supply future agricultural products or to pay for the proceeds received as a result of its realization for the purpose of obtaining resources (financial, commodity or in the form of rendered services/works performed) necessary for agricultural activity.

As of January 1, 2018, the instrument of agrarian bills was put into circulation in the territory of eight oblasts – Poltava (in 2014), Kharkiv, Cherkasy, and Vinnytsia (in 2015), Ternopil, Khmelnytskyi, Sumy, and Mykolaiv (2016–2017).

Registration of the agrarian receipt (hereinafter – AR) takes from a few days to two weeks, which certify the powers of both parties, as in the execution of any contract, as well as legal documents on land (certificate of title, lease, etc.). The rights to the land plot must be properly registered in accordance with the Law of Ukraine “On State Registration of Real Property Rights and Impairment of Real Estate.” The draft AR of the party agrees in advance, accordingly, the creditor may request additional documents from the borrower, confirming his solvency. This is in agreement with the parties.

AR is subject to a notarial registration and registration in the Register of Agrarian Receipts. The pledge for the AR is registered in the Register of encumbrances of movable property. In order to commit these actions, you can contact any notary who has become the registrar of the Register of Agrarian Receipts.

Agricultural receipts do not require obligatory payment of the interest rate. The final cost of financing for a farmer will depend on conditions agreed upon by the parties. In particular, if it is a financial AR, then the amount to be paid will depend on the value of the agricultural product incorporated in the formula, on the day the commitment is made. If it is a commodity AR, then the cost of financing will again depend on the contract value of the AR as of the date of its conclusion and the value of the goods supplied by the producer on the date of delivery.

Banks in the AR can provide bail-out services or loan financing on the terms of the AR. It is expected that the cost of lending to the AR will be lower than the classic bank loan.

Innovative financial technologies are a harbinger of qualitative transformations in the functioning of the financial market; in fact, they result in the generation of fundamentally new, revolutionary technology, or the modernization of an already developed idea. An example of such transformations is agricultural receipts. With their help, the expansion of the segment of the use of fixed-term contracts for the purchase of products, new financial instruments for futures contracts, the use of the latest swap variations, the formation of the latest formats of trust funds, and the development of bonds to finance obligations.

Bank lending still does not play an adequate role in financing agricultural production, as evidenced by the insufficient volume of bank lending to agriculture. The development of financial-innovative banking technology for agrarian enterprises depends to a large extent on increasing readiness of banks to cooperate with agrarian enterprises in difficult economic and financial conditions.